

Ärende: VN/25525/2023

Utkast till statsrådets principbeslut om nationellt program för att främja demokrati och deltagande (demokratiprogram)

Utlåtandet av remissinstansen

Följebrev till utlåtandet och/eller allmänna kommentarer om hela utkastet till principbeslut.

-

KAPITEL 3.1 Vi främjar valdeltagandet

Allmänna kommentarer

Raseborgs stadsstyrelse anser att utkastet till Statsrådets principbeslut gällande Nationellt program för att främja demokrati och deltagande är ett välutarbetat dokument med en välutförd nulägesanalys samt välformulerade målsättningar. Dock efterlyser stadsstyrelsen en genomgående granskning av viss terminologi så som "tjänsteman" med tanke på jämlik behandling av könen. Här borde termen "tjänsteinnehavare" konsekvent användas

Målsatt riktlinje 1: Vi söker metoder för att öka valdeltagandet särskilt bland unga smat för att jämna ut skillnaderna i valdeltagande mellan befolkningsgrupper och regioner och stoppa differentieringen.

Ungas intresse för valdeltagande bör befrämjas och ett sätt att öka intresset är att möjliggöra unga kandidater i val samt de ungas verkliga påverkningsmöjligheter. Antalet röstningsställen i kommunerna bör vara tillräckligt, men samtidigt finns det en utmaning att besätta förhandsröstningsställen och vallokaler med kompetenta funktionärer och medlemmar i valnämnderna

Viktiga åtgärder:

- **förståelig och tillgänglig valinformation och valkommunikation,**
- **att säkerställa att röstningsställena är tillgängliga,**
- **att uppmuntra kommunerna att höra unga och beakta olika åldersgrupper vid placeringen av röstningsställen,**

- **att samarbeta med civilsamhällesorganisationer och andra viktiga berörda grupper, i synnerhet för att nå unga vuxna som röstar för första gången och röstberättigade som är i svagare ställning än andra.**

-

Målsatt riktlinje 2: Vi ökar barns och ungas möjligheter att få information om betydelsen av fria val och att öva på att rösta.

Förutom att olika aktörer ska producera förståelig och partipolitiskt neutral information och kommunikation om val, uppgifter på olika förvaltningsnivåer, partiernas värderingar och röstning riktade tillgängligt till barn och unga så skulle ordnandet av skuggval i skolor och läroanstalter befrämja inställningen till demokratiska val och sänka tröskeln för att delta i verkliga val då rösträttsåldern är uppnådd.

Viktiga åtgärder:

- **samarbete och dialog mellan statsrådet, välfärdsområdena och kommunerna, biblioteken, skolorna, läroanstalterna och aktörer inom tredje sektorn,**
- **att i de kanaler där barn och unga tillbringar sin tid, och som en del av demokratifostran, producera barn- och ungdomsvänlig, tillgänglig, förståelig och partipolitiskt neutral information och kommunikation om val, uppgifter på olika förvaltningsnivåer, partiernas värderingar och röstning.**

-

KAPITEL 3.2 Vi stärker barns och ungas delaktighet

Allmänna kommentarer

Det är viktigt att alla barn, även barn i utsatt ställning, på ett meningsfullt och effektivt sätt kan vara delaktiga inom familjen, i gemenskaper och i skolan, och involvera barnen i allt beslutsfattande som rör dem, både lokalt och nationellt, med beaktande av den digitala miljön. Nödvändigtvis är inte ungdomsfullmäktige tillräckligt för att beakta detta.

Målsatt riktlinje 3: Vi stärker ungdomsfullmäktiges ställning i kommunerna och välfärdsområdena samt stärker samarbetet och växelverkan med andra organ som företräder barn och unga, såsom elev- och studentskåror, och med aktörer som arbetar med barn och unga i utsatt ställning.

För att uppnå denna målsättning behöver riktlinjer och stöd utarbetas för lärarutbildningen samt säkerställas en tillräcklig resursering inom skolor och läroanstalter

Viktiga åtgärder:

- **att utvärdera hur kommunallagen och lagen om välfärdsområden fungerar i fråga om bestämmelserna som gäller ungdomsfullmäktige,**

- att stödja och utbilda personalen i kommuner och välfärdsområden och på skolor och läroanstalter, såväl inom den allmänbildande utbildningen som inom yrkesutbildningen.

-

Målsatt riktlinje 4: Vi stärker barn- och ungdomsvänligt deltagande och hörande i frågor som gäller dem själva.

Det är viktigt att i genomförandeplanen med konkreta åtgärder, tidsplan och ansvariga aktörer klargöra hur riktlinjen konkret ska genomföras. För att stödja tjänsteinnehavare och andra aktörer krävs utbildningar och handböcker samt exempel på goda praxis.

Viktiga åtgärder:

- att betydelsen av barns och ungas delaktighet och av hörandet av barn och unga betonas i utvecklingen av en öppen lagberedningsprocess,
- att stödja tjänsteinnehavarna och öka deras kunskaper i hörande och interaktion,
- att vid beredning och beslutsfattande effektivare utnyttja befintliga strukturer för barns och ungas delaktighet och för hörandet av barn och unga,
- att samla och sprida god praxis,
- att utveckla utvärderingen, mätningen och uppföljningen av effekterna av åtgärderna för delaktighet och hörande samt att informera berörda grupper om resultaten av delaktigheten.

-

KAPITEL 3.3 Vi utvecklar god praxis inom demokrati- och människorättsfostran

Allmänna kommentarer

Demokratifostran och medieläskunnighet borde ingå i såväl lärarutbildningen som i fortbildningen av lärare. Faktum att demokratifostran även ges av myndigheter som ansvarar för ordnandet av integration, civiltjänstutbildning och beväringstjänst gör att ett stort ansvar för att täcka hela årskullens behov ligger uttryckligen hos läroanstalterna.

Målsatt riktlinje 5: Vi stärker kontinuiteten i demokrati- och människorättsfostran mellan olika skolstadier, från småbarnspedagogiken till andra stadier, och intensifierar på nationell nivå samarbetet, samordningen och uppföljningen i fråga om demokrati- och människorättsfostran.

Genomförandeplanen måste ha en styrande inverkan om målsättningen är att demokrati- och människorättsfostran ska fortgå mellan olika skolstadier från småbarnspedagogiken till utbildning på andra stadiet.

Viktiga åtgärder:

- att förbättra samordningen och uppföljningen av den nationella utvecklingen av demokrati- och människorättsfostran i samarbete och växelverkan med centrala aktörer, såsom Lärarutbildningsforumet, universitet och högskolor, Utbildningsstyrelsen och aktörer inom det fria bildningsarbetet,
- att ta fram mätbara uppföljningsdata om hur de mål för lärandet som ställts upp i grunderna för läroplanen och examensgrunderna i fråga om demokrati- och människorättsfostran fullföljs inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet.

-

Målsatt riktlinje 6: Vi förbättrar nationells kvaliteten på och tillgången till god praxis, undervisningsmaterial och undervisningsmetoder när det gäller demokrati- och människorättsfostran.

Viktigt att resurseringen tillgodoses på nationell och lokal nivå.

Viktiga åtgärder:

- att skala upp och nationellt sprida befintlig god praxis och befintliga metoder och material av god kvalitet inom undervisningen från småbarnspedagogiken till andra stadiet,
- att ta fram alternativ och lösningar för det praktiska genomförandet av demokrati- och människorättsfostran i samarbete och växelverkan med centrala berörda grupper, såsom aktörer inom tredje sektorn, vuxna och andra aktörer i närmiljön.

-

Målsatt riktlinje 7: Vi stärker kunskaperna och färdigheterna i fråga om demokrati hos personer som deltar i civiltjänstutbildning, integrationsutbildning, flerspråkig samhällsorientering och beväringstjänst.

Den målsatta riktlinjen når endast den del av befolkningen som deltar i civiltjänstutbildning, integrationsutbildning, flerspråkig samhällsorientering och beväringstjänst.

Viktiga åtgärder:

- att granska läroplanerna och deras innehåll inom civiltjänstutbildningen, inom integrationsutbildningen och den flerspråkiga samhällsorienteringen samt inom beväringstjänsten utifrån ett perspektiv som betonar demokrati och delaktighet.

-

KAPITEL 3.4 Vi stärker en kultur av god diskussion och utbyte av åsikter i samhället

Allmänna kommentarer

-

Målsatt riktlinje 8: Vi förbättrar möjligheter för att delta och påverka via flera kanaler med beaktande av förutsättningarna att delta hos olika regioner och olika befolkningsgrupper, särskilt barn och unga, samt med beaktande av barn och unga i utsatt ställning.

Här betonas den digitala innehållsproduktionen. Dock bör även andra medel än endast digitala användas för att ta fram nya metoder och strukturer för deltagande och påverkan

Viktiga åtgärder:

- att ta fram och testa nya riksomfattande metoder och strukturer för att delta och påverka,
- att etablera befintliga strukturer för deltagande,
- att göra digitala kanaler för påverkan mera barn- och ungdomsvänliga och förbättra kännedomen om dessa kanaler,
- att stärka lösningsorienterade partnerskap mellan förvaltningen och olika medborgaraktörer, i synnerhet för att nå befolkningsgrupper i utsatt ställning och öka dialogen vid beslutsfattande som rör dessa grupper.

-

Målsatt riktlinje 9: Vi stöder utvecklingen av modeller för direkt medborgardeltagande och införandet av dialogmetoder i beslutsprocesserna på olika förvaltningsnivåer.

Dethär skulle kräva att tjänsteinnehavare och beslutsfattare utbildas i hur medborgardeltagande kan utnyttjas i beslutsprocesser och en insikt om att ett brett medborgarinflytande kräver resurser (tid, pengar och personal). Om medborgardeltagande skall påverka känslan av delaktighet, så måste delaktigheten ha en betydelse. För att man skall kunna följa medborgardeltagarnas uppfattning, måste man klargöra relationen mellan medborgarnas och politikernas ställningstaganden. Innan man på ett seriöst sätt har avgjort den frågan, bör man vara försiktig med att utlova ökat medborgardeltagande.

Viktiga åtgärder:

- att ta i bruk metoder för deliberativ demokrati, såsom medborgarråd eller medborgarpaneler, samt dialogmetoder i beredningen av statsrådets strategiska riktlinjer och som en del av befintliga kanaler för hörande och deltagande,
- att vidareutveckla modellen för nationella dialoger, att genomföra dialoger och bättre utnyttja resultaten från dessa,
- att på nationell nivå sprida god praxis och goda metoder för dialogsamtal som har tagits fram på lokal och regional nivå,
- att uppmuntra riksdagen, välfärdsområdena och kommunerna att använda deliberativ demokrati till stöd för sitt beslutsfattande.

-

KAPITEL 3.5 Vi utvecklar lokalförvaltningen och säkerställer att närdemokratin förverkligas

Allmänna kommentarer

Det är viktigt att då medborgarna deltar i och påverkar beslutsprocesser så ska det också vara en verklig möjlighet att påverka. Tidsplaneringen i beslutsprocesserna måste beakta ett medborgardeltagande och samtidigt måste kunskapsunderlaget för deltagandet tryggas.

Målsatt riktlinje 10: Vi följer upp och främjar förverkligandet av invånarnas möjligheter att delta och påverka i välfärdsområdena och kommunerna.

Genomförandeplanen måste precisera vem som följer upp och befrämjar förverkligandet av möjligheterna att delta och påverka

Viktiga åtgärder:

- att bedöma välfärdsområdesreformens konsekvenser för invånarnas och serviceanvändarnas faktiska möjligheter att delta och påverka i kommunerna och välfärdsområdena samt för den regionala jämlikheten,
- att utveckla den regionala och lokala demokratin och att främja möjligheterna att delta och påverka i samarbete med olika aktörer.

-

Målsatt riktlinje 11: Vi stöder perspektivet om demokrati och delaktighet som en del av ledningen och beslutsfattandet inom regional- och lokalförvaltningen.

Delaktigheten borde ses som en naturlig del av demokratin och det är viktigt att upplevelsen att kunna påverka är äkta. Kontaktytorna mellan välfärdsområdena och kommunerna bör klargöras i båda förvaltningarna och informationen till invånarna gällande resp. ansvarsområden och gränslinjerna mellan dem förbättras

Viktiga åtgärder:

- att förtydliga kontaktytorna mellan välfärdsområdena och kommunerna samt arbetsfördelningen mellan ministerierna när det gäller främjandet av regional och lokal demokrati och delaktighet,
- att se på invånarnas deltagande som en lednings- och förvaltningsfråga och som en del av beslutsfattandet,
- att utreda kännedomen om, användningen och utvecklingen av begäran om information och invånar- och välfärdsområdesinitiativet,
- att stärka kunskaperna om demokrati inom den offentliga servicen.

-

KAPITEL 3.6 Vi utvecklar den nationella demokratipolitiken

Allmänna kommentarer

-

Målsatt riktlinje 12: Vi fortsätter att konsekvent utveckla den nationella demokratipolitiken utifrån en syn på demokratin där de grundläggande fri- och rättigheterna, yttrandefriheten, rättsstatsprincipen, god förvaltning, befolkningens delaktighet och utrotandet av korruption är viktiga demokratiska element som är beroende av varandra.

-

Viktiga åtgärder:

- att samordna demokratipolitiken på ett mer effektivt och systematiskt sätt i förhållande till exempelvis de politikåtgärder som rör förvaltning, information, media och teknik,
- att samarbeta med den akademiska forskningen för att stärka kunskapsbasen och det kunskapsbaserade beslutsfattandet inom demokratipolitiken.

-

Målsatt riktlinje 13: Vi stärker utvärderingen, uppföljningen och transparensen i fråga om effekterna av den nationella demokratipolitiken och åtgärderna för att främja demokratin.

Alla utvärderingar bör leda till verkliga förbättringsåtgärder och därför är det viktigt att i genomförandeplanen definiera ansvarsområden på nationell., regional och lokal nivå.

Viktiga åtgärder:

- att utveckla det nationella arbetet med demokratiindikatorer,
- att delta i arbetet med att utvärdera eller granska demokratins tillstånd i Finland i samarbete med centrala berörda grupper,
- att informera om regeringens demokratipolitiska åtgärder och deras effekter på ett öppet, tillgängligt och transparent sätt.

-

KAPITEL 3.7 Vi främjar demokratin i Europeiska unionen och internationellt

Allmänna kommentarer

-

Målsatt riktlinje 14: Vi främjar demokratin och tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna i Europeiska unionen och internationellt, och stärker därmed även säkerheten, stabiliteten och resiliensen.

-

Viktiga åtgärder:

- att främja kontinuiteten i demokratiåtgärderna, utvecklingen av god förvaltning och öppenhet samt fördjupandet av valsäkerhetsarbetet i EU,
- att öka medvetenheten om den EU-finansiering som riktats till att stödja demokratin och civilsamhället på nationell nivå,
- att aktivt påverka utvecklingen av Europarådets roll i demokratifrågor, att delta i initiativet *Team Europe Democracy*,
- att strategiskt rikta anslagen för utvecklingsamarbete till att stödja demokratin, rättsstaten, de mänskliga rättigheterna och ett fritt utrymme för civilsamhället, med beaktande i synnerhet av verksamheten vid så kallade balanserade eller utjämnade institutioner.

-

Målsatt riktlinje 15: Vi intensifierar samordningen av Finlands internationella demokratiarbete och uppföljningen av genomförandet av de internationella rekommendationerna i fråga om demokrati på nationellt nivå.

För det nationella genomförandet av de rekommendationer som tagits fram av internationella tillsynsorgan och organisationer krävs det en nationell styrning för implementeringen på regional och lokal nivå.

Viktiga åtgärder:

- att inrätta ett system för samordning av internationella demokratifrågor vid statsrådet,
- att satsa på det nationella genomförandet av de rekommendationer som lagts fram av internationella tillsynsorgan och organisationer.

-

1 Lägesbild: Demokratins tillstånd internationellt och i Finland

Allmänna kommentarer

-

Lägesbilden är aktuell, baserar sig på forskningsbaserad information och ger en heltäckande bild av demokratins tillstånd internationellt och i Finland

-

Lägesbilden utgör en god bakgrund till de riktlinjer som anges i principbeslutet

-

2 Demokratipolitiken i Finland och Europeiska unionen

Allmänna kommentarer

-

3 Finlands deltagande i det internationella demokratisamarbetet

Allmänna kommentarer

-

Flemmich Thomas
Raseborgs stad

Malvela Maj-Len
Raseborgs stad / Raaseporin kaupunki